EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 05 27
COM(2025) 250 final

2025/0138 (BUD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų sutelkimo siekiant suteikti pagalbą Austrijai, Lenkijai, Čekijai, Slovakijai ir Moldovai dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių, o Bosnijai ir Hercegovinai – dėl 2024 m. spalio mėn. kilusių potvynių

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Šis sprendimas yra priimamas dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo (toliau – ESSF) lėšų sutelkimo pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2012/2002[1] (toliau – ESSF reglamentas) siekiant skirti 280 740 903 EUR paramą Austrijai, Lenkijai, Čekijai, Slovakijai, Moldovai ir Bosnijai ir Hercegovinai dėl 2024 m. įvykusios stichinės nelaimės (potvynių).

Kartu su šiuo lėšų sutelkimo pasiūlymu priimamas asignavimų perkėlimo dokumentas DEC Nr. 10/2025, kuriuo siūloma perkelti 270 077 316 EUR sumą iš Europos solidarumo rezervo (ESR) rezervo eilutės į ESSF veiklos biudžeto eilutę įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimams.

2. INFORMACIJA IR SĄLYGOS

2.1. Austrija. Stichinė nelaimė kaimyninėje šalyje – potvyniai 2024 m. rugsėjo mėn.

(1) 2024 m. lapkričio 29 d. Austrija pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti.

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Austrija pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. rugsėjo 13 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį. 2024 m. gruodžio 6 d. Austrija pateikė atnaujintą paraišką, kad papildytų pradiniame paraiškos dokumentų rinkinyje pateiktą informaciją.

(3) Tai stichinė nelaimė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

(4) Austrijos valdžios institucijos pateikė paraišką pagal stichinės nelaimės kaimyninėje šalyje kriterijų, nustatytą ESSF reglamento 2 straipsnio 4 dalyje, kurioje nustatyta, kad parama iš ESSF taip pat gali būti teikiama reikalavimus atitinkančioje valstybėje ištikusios bet kurios stichinės nelaimės atveju, jei ta nelaimė taip pat yra didelė stichinė nelaimė, ištikusi kaimyninėje reikalavimus atitinkančioje valstybėje. Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Austrijos valdžios institucijos įvertino 1 711,6 mln. EUR. Ši suma sudaro 0,38 proc. Austrijos 2022 m. bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP). Kadangi ta pati stichinė nelaimė laikoma didele stichine nelaime Čekijoje, Austrijos paraiška atitinka reikalavimus Europos Sąjungos solidarumo fondo paramai gauti, netaikant konkrečios ribos.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Austrija paprašė išmokėti avansą pagal ESSF reglamento 4a straipsnį. Remdamasi preliminariu vertinimu, Komisija padarė išvadą, kad avanso iš ESSF mokėjimo sąlygos yra įvykdytos. Todėl 2025 m. vasario 17 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu C(2025) 1124 buvo skirtas 10 663 587 EUR avansas. Avansas Austrijai buvo išmokėtas 2025 m. balandžio 3 d.

[1] 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantis Europos Sąjungos solidarumo fondą, (OL L 311, 2002 11 14, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2012/oj).

(7) 2024 m. rugsėjo 12–16 d. Austrijoje iškrito itin didelis kritulių kiekis, dėl kurio kilo dideli potvyniai. Ypač nukentėjo Žemutinė Austrija, Aukštutinė Austrija ir Viena. Kai kuriose Žemutinės Austrijos dalyse per penkias dienas iškrito 300–420 mm kritulių. Visa Žemutinės Austrijos provincija buvo paskelbta nelaimės teritorija. Palei Dunojaus upę reikėjo imtis apsaugos priemonių. Žemutinėje Austrijoje reikėjo evakuoti beveik 2 000 namų, tūkstančiai namų ūkių keletą dienų neturėjo elektros energijos, geriamojo vandens ir juose neveikė kanalizacija. Dėl potvynių Žemutinėje Austrijoje žuvo penki žmonės, 24 žmonės buvo sužeisti.

(8) Austrijos valdžios institucijos pagalbos pagal Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą neprašė.

(9) Austrija apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 394,1 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Didžiausia gelbėjimo veiksmų išlaidų dalis – 277,4 mln. EUR – susijusi su energetikos, vandens, nuotekų, telekomunikacijų, transporto, sveikatos ir švietimo infrastruktūros ir įrenginių veikimo atkūrimu. Antra pagal dydį išlaidų dalis – 75,9 mln. EUR – susijusi su prevencinės infrastruktūros saugumo užtikrinimu ir kultūros paveldo apsaugos priemonėmis. Trečia pagal dydį išlaidų dalis – 22 mln. EUR – susijusi su laikinu apgyvendinimu ir gelbėjimo tarnybomis. Su nelaimės ištiktos teritorijos valymu susijusios išlaidos sudaro 18,8 mln. EUR.

(10) Direktyva 2007/60/EB[2] į Austrijos teisę buvo visiškai perkelta 2011 m. iš dalies pakeistu Vandens įstatymu (WRG).

(11) Paraiškos pateikimo dieną Austrijai nebuvo taikoma pažeidimo nagrinėjimo procedūra dėl su nelaimės pobūdžiu susijusių Sąjungos teisės aktų.

(12) Austrijos valdžios institucijos nurodė, kad viešoji infrastruktūra Austrijoje paprastai nėra apdrausta. Todėl apdraustosios išlaidos į tinkamas finansuoti išlaidas neįtraukiamos.

2.2. Regioninė stichinė nelaimė Lenkijoje – potvyniai 2024 m. rugsėjo mėn.

(1) 2024 m. lapkričio 29 d. Lenkija pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti.

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Lenkija pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. rugsėjo 11 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį.

(3) Nelaimė buvo stichinė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

(4) Lenkijos valdžios institucijos pateikė paraišką pagal ESSF reglamento 2 straipsnio 3 dalyje nustatytą regioninės stichinės nelaimės, t. y. stichinės nelaimės, kurios tiesioginė žala reikalavimus atitinkančios valstybės NUTS 2 lygmens regione viršija 1,5 proc. to regiono bendrojo vidaus produkto (BVP), kriterijų. Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Lenkijos valdžios institucijos įvertino 3,04 mlrd. EUR. Pagal ESSF reglamentą, jei stichinė nelaimė susijusi su keliais NUTS 2 lygmens regionais, ribinė vertė taikoma tų regionų BVP svertiniam vidurkiui, apskaičiavus pagal visos

[2] 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Potvynių direktyva).

žalos dalį kiekviename regione. Tiesioginė žala, išreikšta viso svertinio regioninio Žemutinės Silezijos, Opolės, Silezijos ir Liubušo vaivadijų BVP procentine dalimi, yra 8,46 proc. Šis dydis viršija 1,5 proc. svertinio regioninio Žemutinės Silezijos, Opolės, Silezijos ir Liubušo vaivadijų BVP vidurkio.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Lenkija neprašė išmokėti avanso pagal ESSF reglamento 4a straipsnį.

(7) 2024 m. rugsėjo 11–16 d. pietvakarių Lenkijoje buvo smarkių liūčių, dėl kurių patvino kelios upės. Potvyniai labiausiai paveikė Žemutinės Silezijos, Opolės, Silezijos ir Liubušo vaivadijas. Buvo užtvindyta beveik 10 600 gyvenamųjų namų ir daugiau kaip 2 000 ūkinių pastatų. Nuo nelaimės tiesiogiai nukentėjo daugiau kaip 200 000 žmonių. Daug įmonių buvo priverstos laikinai sustabdyti arba gerokai sumažinti savo veiklą, todėl patyrė didelių finansinių nuostolių.

(8) Lenkijos valdžios institucijos paprašė paramos per Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą. Reikėjo dezinfekavimo priemonių, sausintuvų, guminių batų, pirštinių ir vakcinų. Paramą suteikė Belgija, Danija, Vokietija, Lietuva, Slovėnija, Švedija ir Austrija.

(9) Lenkija apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 2 755,2 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Didžiausia gelbėjimo veiksmų išlaidų dalis – 2 721,3 mln. EUR – susijusi su energetikos, vandens, nuotekų, telekomunikacijų, transporto, sveikatos ir švietimo infrastruktūros ir įrenginių veikimo atkūrimu. Antra pagal dydį išlaidų dalis – 19,8 mln. EUR – susijusi su nelaimės ištiktos teritorijos valymu. Trečia pagal dydį išlaidų dalis – 14,2 mln. EUR – susijusi su laikinu apgyvendinimu ir gelbėjimo tarnybomis.

(10) Direktyva 2007/60/EB[3] visiškai perkelta į Lenkijos teisę.

(11) Paraiškos pateikimo dieną Lenkijai nebuvo taikoma pažeidimo nagrinėjimo procedūra dėl su nelaimės pobūdžiu susijusių Sąjungos teisės aktų.

(12) Lenkijos valdžios institucijos nurodė, kad apdraustosios išlaidos į tinkamas finansuoti išlaidas neįtrauktos.

2.3. Didelė stichinė nelaimė Čekijoje – potvyniai 2024 m. rugsėjo mėn.

(1) 2024 m. gruodžio 4 d. Čekija pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti. 2025 m. balandžio 4 d. Čekija pateikė papildomų paaiškinimų dėl ESSF paraiškoje pateiktų duomenų ir informacijos.

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Čekija pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. rugsėjo 12 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį.

(3) Nelaimė buvo stichinė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

---

[3] 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Potvynių direktyva).

(4) Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Čekijos valdžios institucijos įvertino 2,82 mlrd. EUR. Ši suma viršija Čekijai didelės stichinės nelaimės atveju taikomą ribinę vertę – 0,6 proc. jos bendrųjų nacionalinių pajamų sumą, kuri 2024 m. buvo 1,58 mlrd. EUR. Todėl pagal ESSF reglamento 2 straipsnio 2 dalį nelaimė laikoma didele stichine nelaime.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Čekija neprašė išmokėti avanso pagal ESSF reglamento 4a straipsnį.

(7) 2024 m. rugsėjo 12–17 d. visoje šalyje pūtė labai stiprūs vėjai ir praūžė smarkios liūtys, dėl kurių kilo potvyniai. Labiausiai nukentėjo Moravijos-Silezijos ir Olomouco regionai. Sunaikinta arba sugadinta dešimtys namų, maždaug 1 000 kelių ir geležinkelio tiltų, 2 000 km kelių ir geležinkelio linijų. Užtvindyta daugiau kaip 350 mokyklų. Daugiau kaip 250 000 namų ūkių liko be elektros energijos, šilumos ir geriamojo vandens. Todėl reikėjo evakuoti daugiau kaip 13 000 gyventojų, taip pat kelias ligonines. Be to, aštuoni žmonės dėl potvynių žuvo.

(8) Čekijos valdžios institucijos pagalbos pagal Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą neprašė.

(9) Čekija apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 1 699,5 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Didžiausia išlaidų dalis – 1 583,9 mln. EUR – susijusi su energetikos, vandens, nuotekų, telekomunikacijų, transporto, sveikatos ir švietimo infrastruktūros ir įrenginių veikimo atkūrimu. Antra pagal dydį išlaidų dalis – 80 mln. EUR – susijusi su laikinu apgyvendinimu ir gelbėjimo tarnybomis. Trečia pagal dydį išlaidų dalis – 33,3 mln. EUR – susijusi su nelaimės ištiktos teritorijos valymu. Ketvirta pagal dydį išlaidų dalis – daugiau kaip 2,4 mln. EUR – susijusi su prevencinės infrastruktūros saugumo užtikrinimu ir kultūros paveldo apsaugos priemonėmis.

(10) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB į nacionalinę teisę Čekijoje iš esmės buvo perkelta iš dalies pakeistu Įstatymu Nr. 254/2001 (Rink.) dėl vandens. Apsaugos nuo potvynių klausimas išdėstytas šio įstatymo IX antraštinėje dalyje.

(11) Paraiškos pateikimo dieną Čekijai nebuvo taikoma pažeidimo nagrinėjimo procedūra dėl su nelaimės pobūdžiu susijusių Sąjungos teisės aktų.

(12) Čekijos valdžios institucijos nenurodė, kad reikalavimus atitinkančias išlaidas padengs draudimas.

2.4. Slovakija. Stichinė nelaimė kaimyninėje šalyje – potvyniai 2024 m. rugsėjo mėn.

(1) 2024 m. gruodžio 7 d. Slovakija pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti.

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Slovakija pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. rugsėjo 15 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį.

(3) Nelaimė buvo stichinė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

(4) Slovakijos valdžios institucijos pateikė paraišką pagal stichinės nelaimės kaimyninėje šalyje kriterijų, nustatytą ESSF reglamento 2 straipsnio 4 dalyje, kurioje nustatyta, kad parama iš ESSF taip pat gali būti teikiama reikalavimus atitinkančioje valstybėje ištikusios bet kurios stichinės nelaimės atveju, jei ta nelaimė taip pat yra didelė stichinė nelaimė, ištikusi kaimyninėje reikalavimus atitinkančioje valstybėje. Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Slovakijos valdžios institucijos įvertino 84,3 mln. EUR. Ši suma sudaro 0,07 proc. Slovakijos 2022 m. bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP). Kadangi ta pati stichinė nelaimė laikoma didele stichine nelaime Čekijoje, Slovakijos paraiška atitinka reikalavimus Europos Sąjungos solidarumo fondo paramai gauti, netaikant konkrečios ribos.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Slovakija neprašė išmokėti avanso pagal ESSF reglamento 4a straipsnį.

(7) 2024 m. rugsėjo 15 d. Slovakijoje kilo dideli potvyniai, visų pirma Bratislavoje ir aplinkiniuose regionuose. Vandens lygis Dunojaus ir Moravos upėse gerokai pakilo, o kai kuriose vietovėse kilo didžiausi per daugiau nei 100 metų potvyniai. Padėtį sunkino bendras Zahorijos regione iškritusių kritulių kiekis, siekęs iki 400 mm. Didžiausia žala susijusi su mažesnėmis upėmis, kuriose užfiksuota pylimų pažeidimų, padidinusių potvynių mastą ir lėmusių turto sunaikinimą tiek kaimo, tiek miesto vietovėse. Labai nukentėjo keliai, tiltai ir kita ypatingos svarbos infrastruktūra, o tai apsunkino reagavimo į ekstremaliąsias situacijas veiksmus.

(8) Slovakijos valdžios institucijos pagalbos pagal Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą neprašė.

(9) Slovakija apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 3,7 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Didžiausia gelbėjimo veiksmų išlaidų dalis – 2,3 mln. EUR – susijusi su nelaimės ištiktos teritorijos valymu. Antra pagal dydį išlaidų dalis – 1,4 mln. EUR – susijusi su energetikos, vandens, nuotekų ir transporto infrastruktūros ir įrenginių veikimo atkūrimu.

(10) Slovakija Direktyvą 2007/60/EB[4] į nacionalinę teisę perkėlė Įstatymu Nr. 7/2010 Rink.

(11) Paraiškos pateikimo dieną Slovakijai nebuvo taikoma pažeidimo nagrinėjimo procedūra dėl su nelaimės pobūdžiu susijusių Sąjungos teisės aktų.

(12) Slovakijos valdžios institucijos nurodė, kad apdraustosios išlaidos į tinkamas finansuoti išlaidas neįtrauktos.

2.5. Regioninė stichinė nelaimė Moldovoje – potvyniai 2024 m. rugsėjo mėn.

(1) 2024 m. gruodžio 5 d. Moldova pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti.

[4] 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Potvynių direktyva).

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Moldova pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. rugsėjo 14 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį.

(3) Nelaimė buvo stichinė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

(4) Moldovos valdžios institucijos pateikė paraišką pagal ESSF reglamento 2 straipsnio 3 dalyje nustatytą regioninės stichinės nelaimės, t. y. stichinės nelaimės, kurios tiesioginė žala reikalavimus atitinkančios valstybės NUTS 2 lygmens regione viršija 1,5 proc. to regiono bendrojo vidaus produkto (BVP), kriterijų. Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Moldovos valdžios institucijos įvertino 7,8 mln. EUR. Pagal ESSF reglamentą, jei stichinė nelaimė susijusi su keliais NUTS 2 lygmens regionais, ribinė vertė taikoma tų regionų BVP svertiniam vidurkiui, apskaičiavus pagal visos žalos dalį kiekviename regione. Tiesioginė žala, išreikšta viso svertinio regioninio Vidurio Moldovos ir Pietų Moldovos NUTS 2 lygio regionų BVP procentine dalimi, yra 51,74 proc. Šis dydis viršija 1,5 proc. svertinio regioninio Vidurio Moldovos ir Pietų Moldovos regionų BVP vidurkio.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Moldova yra šalis, dalyvaujanti stojimo derybose su Sąjunga, todėl gali gauti ESSF paramą. Tačiau ji nėra valstybė narė, todėl jai negali būti išmokėtas avansas pagal ESSF reglamento 4a straipsnį.

(7) 2024 m. rugsėjo 14–16 d. smarkios liūtys ir dėl jų kilę potvyniai nusiaubė Moldovos Kantemyro, Hinceščio, Leovos, Strešenio, Floresčio ir Telenesčio rajonus. Nuo nelaimės nukentėjo daugiau kaip 200 000 žmonių. Potvyniai sunaikino arba apgadino 20 tiltų, 8 švietimo įstaigas ir kelis viešuosius pastatus. Užtvindyta dešimtys namų ir rūsių, reikėjo gelbėti daugiau kaip 60 žmonių.

(8) Moldovos valdžios institucijos pagalbos pagal Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą neprašė.

(9) Moldova apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 7,2 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Beveik visos gelbėjimo veiksmų išlaidos yra susijusios su infrastruktūros ir įrenginių, visų pirma transporto ir švietimo srityse, veikimo atkūrimu.

(10) Direktyva 2007/60/EB[5] iš dalies perkelta į Moldovos teisę.

(11) Moldovos valdžios institucijos nurodė, kad apdraustosios išlaidos į tinkamas finansuoti išlaidas neįtrauktos.

[5] 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Potvynių direktyva).

2.6. Didelė stichinė nelaimė Bosnijoje ir Hercegovinoje – potvyniai 2024 m. spalio mėn.

(1) 2024 m. gruodžio 27 d. Bosnija ir Hercegovina pateikė paraišką prašydama ESSF finansinės paramos gelbėjimo ir atstatymo veiksmams po 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių finansuoti.

(2) Paraišką gauti ESSF finansinę paramą Bosnija ir Hercegovina pateikė iki nustatyto termino – per 12 savaičių po 2024 m. spalio 4 d. įvykusios nelaimės padarytos pirmosios žalos. Paraiškoje pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal ESSF reglamento 4 straipsnį.

(3) Nelaimė buvo stichinė, todėl ji patenka į ESSF taikymo sritį.

(4) Nelaimės padarytą bendrą tiesioginę žalą Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos įvertino 841,85 mln. EUR. Ši suma viršija Bosnijai ir Hercegovinai didelės stichinės nelaimės atveju taikomą ribinę vertę – 0,6 proc. jos bendrųjų nacionalinių pajamų sumą, kuri 2024 m. buvo 138,33 mln. EUR. Todėl pagal ESSF reglamento 2 straipsnio 2 dalį nelaimė laikoma didele stichine nelaime.

(5) ESSF finansinės paramos sumos apskaičiavimo pagrindas yra bendra tiesioginė žala. Finansinė parama gali būti naudojama tik svarbiausiems ESSF reglamento 3 straipsnyje apibrėžtiems gelbėjimo ir atstatymo veiksmams finansuoti.

(6) Bosnija ir Hercegovina yra šalis, dalyvaujanti stojimo derybose su Sąjunga, todėl gali gauti ESSF paramą. Tačiau ji nėra valstybė narė, todėl jai negali būti išmokėtas avansas pagal ESSF reglamento 4a straipsnį.

(7) 2024 m. spalio 3–17 d. Bosnija ir Hercegovina nukentėjo nuo smarkių liūčių, kurios sukėlė katastrofiškus staigius potvynius ir nuošliaužas šalies centrinėje, pietinėje ir vakarinėje dalyse. Labiausiai nukentėjo šie kantonai: Hercegovinos-Neretvos, Centrinės Bosnijos, Zenicos-Dobojaus ir 10 kantonas. Be kelias dienas trukusių elektros energijos tiekimo ir fiksuotojo bei mobiliojo ryšio paslaugų sutrikimų, taip pat buvo visiškai sutrikdytas kelių ir geležinkelių transportas. Tai padarė didelę fizinę ir finansinę žalą gyvenamiesiems ir komercinės paskirties pastatams, taip pat transporto, vandens ir kanalizacijos sistemoms. Dėl potvynių žuvo 27 žmonės, 22 žmonės buvo sužeisti. Daug šeimų buvo priverstos palikti savo namus ir buvo apgyvendintos laikiname būste.

(8) 2024 m. spalio 5 d. Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos paprašė pagalbos pagal Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmą. Į prašymą iš viso atsiliepė 8 valstybės narės ir 5 dalyvaujančiosios valstybės.

(9) Bosnija ir Hercegovina apskaičiavo, kad pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 2 dalį reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidos sudaro 792,15 mln. EUR, ir suskirstė šias išlaidas pagal veiksmų rūšis. Didžiausia išlaidų dalis – 782,93 mln. EUR – susijusi su energetikos, vandens, nuotekų, telekomunikacijų, transporto, sveikatos ir švietimo infrastruktūros ir įrenginių veikimo atkūrimu. Antra pagal dydį išlaidų dalis – 5,68 mln. EUR – susijusi su laikinu apgyvendinimu ir gelbėjimo tarnybomis. Trečia pagal dydį išlaidų dalis – 3,45 mln. EUR – susijusi su nelaimės ištiktos teritorijos valymu. Ketvirta pagal dydį gelbėjimo veiksmų išlaidų dalis – daugiau kaip 82,41 tūkst. EUR – susijusi su prevencinės infrastruktūros saugumo užtikrinimu ir kultūros paveldo apsaugos priemonėmis.

(10) Bosnijoje ir Hercegovinoje Direktyva 2007/60/EB šiuo metu perkeliama į nacionalinę teisę.

(11) Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos nurodė, kad apdraustosios išlaidos į tinkamas finansuoti išlaidas neįtrauktos.

2.7. Išvada

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir įvertinusi pateiktą informaciją, Komisija daro išvadą, kad Austrijos, Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Moldovos ir Bosnijos ir Hercegovinos pateiktose paraiškose nurodytos nelaimės atitinka ESSF reglamente nustatytas ESSF lėšų sutelkimo sąlygas.

3. FINANSAVIMAS

2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa[6], (toliau – DFP reglamentas) numatyta galimybė sutelkti ESSF lėšas iš solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervo (SEAR). ESSF lėšų sutelkimo iš SEAR sąlygos nustatytos 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo[7] 10 punkte.

Pagrindinė ESSF įsteigimo priežastis – solidarumas, todėl Komisija laikosi požiūrio, kad pagalba turėtų būti progresinė. Todėl ESSF lėšų sutelkimo ribą, taikomą **didelės stichinės nelaimės** atveju (t. y. 0,6 proc. BNP arba 3 mlrd. EUR 2011 m. kainomis, atsižvelgiant į tai, kuri iš šių sumų mažesnė, plg. ESSF reglamento 2 straipsnio 2 dalį), viršijančiai žalos daliai padengti reikėtų skirti didesnio intensyvumo pagalbą nei žalos daliai, kuri tos ribos nesiekia. Tai reiškia, kad pagalbos suma šaliai, nukentėjusiai nuo nelaimės, atitinkančios didelės stichinės nelaimės sąlygas, yra apskaičiuojama sudedant dvi sumas: 2,5 proc. visos tiesioginės žalos, kuri nesiekia ribinės vertės, ir 6 proc. bendros tiesioginės žalos dalies, viršijančios ribinę vertę.

Pagalbos norma, taikoma pagalbos dėl **regioninių stichinių nelaimių**, kurios neviršija nacionalinės ribinės vertės, sumoms nustatyti, yra 2,5 proc. bendros tiesioginės žalos. Teikiant paraišką dėl ESSF paramos pagal nelaimės **kaimyninėje šalyje** kriterijų, patirtos bendros tiesioginės žalos ribinių verčių nėra. Pagalbos norma, taikoma pagalbos sumai pagal nelaimės kaimyninėje šalyje kriterijų nustatyti, yra tokia pati kaip ir regioninės nelaimės atveju, t. y. 2,5 proc. bendros tiesioginės žalos. ESSF parama negali viršyti apskaičiuotos bendros reikalavimus atitinkančių veiksmų išlaidų sumos.

Pagalbos apskaičiavimo metodika nustatyta 2002–2003 m. ESSF metinėje ataskaitoje ir patvirtinta Tarybos bei Europos Parlamento.

Todėl Komisija siūlo biudžeto valdymo institucijai sutelkti šias sumas:

Nelaimė	*Bendra tiesioginė žala (EUR)*	*Nelaimei taikoma ribinė vertė (EUR)*	*2,5 % bendros tiesioginės žalos (iki didelei nelaimei taikomos*	*6 % tiesioginės žalos, viršijančios didelės nelaimės ribinę vertę (EUR)*	*2,5 % bendros tiesioginės žalos*	*Bendra siūlomos pagalbos suma (EUR)*	*Išmokėtas avansas (EUR)*	*Mokėtinas likutis (EUR)*

[6] OL L 433I, 2020 12 22, p. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.

[7] OL L 433I, 2020 12 22, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

			ribinės vertės) (EUR)					
Potvyniai Austrijoje (nelaimė kaimyninėje šalyje)	*1 711 563 002*	*netaikoma*	*netaikoma*	*netaikoma*	*42 789 075*	*42 789 075*	*10 663 587*	*32 125 488*
Potvyniai Lenkijoje (regioninė nelaimė)	*3 039 957 574*	*538 909 893*	*netaikoma*	*netaikoma*	*75 998 939*	*75 998 939*	*netaikoma*	*75 998 939*
Čekija (didelė nelaimė)	*2 821 143 019*	*1 579 680 000*	*39 492 000*	*74 487 781*	*netaikoma*	*113 979 781*	*netaikoma*	*113 979 781*
Potvyniai Slovakijoje (nelaimė kaimyninėje šalyje)	*84 327 482*	*netaikoma*	*netaikoma*	*netaikoma*	*2 108 187*	*2 108 187*	*netaikoma*	*2 108 187*
Potvyniai Moldovoje (regioninė nelaimė)	*7 807 840*	*226 331*	*netaikoma*	*netaikoma*	*195 196*	*195 196*	*netaikoma*	*195 196*
Potvyniai Bosnijoje ir Hercegovinoje (didelė nelaimė)	*841 851 670*	*138 325 000*	*3 458 125*	*42 211 600*	*netaikoma*	*45 669 725*	*netaikoma*	*45 669 725*
					IŠ VISO	*280 740 903*	*10 663 587*	*270 077 316*

2024 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2024/765, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa,[8] solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervas (SEAR) padalytas į dvi atskiras priemones: Europos solidarumo rezervą ir neatidėliotinos pagalbos rezervą. Europos solidarumo rezervo metinė suma siekia 1 016 mln. EUR (2018 m. kainomis, t. y. 1 167,1 mln. EUR 2025 m. kainomis) ir bus naudojama paramai reaguojant į ekstremaliąsias situacijas, kurioms galima panaudoti ESSF, teikti.

Pagal ESSF reglamento 3 straipsnio 7 dalį ir iš dalies pakeisto DFP reglamento 9 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, kiekvienų metų spalio 1 d. turi būti likę 25 % metinių ESSF asignavimų (t. y. 291,8 mln. EUR 2025 m.).

Be to, pagal ESSF reglamento 4a straipsnio 4 dalį 50 000 000 EUR suma jau įtraukta į 2025 m. ES bendrąjį biudžetą (įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimams) galimiems avansams mokėti.

Galiausiai, pagal DFP reglamento 9 straipsnio 2 dalį, bet kokia n metais nepanaudota metinės sumos dalis gali būti naudojama iki n+1 metų. Todėl 194,3 mln. EUR suma buvo perkelta iš 2024 m.

Tad didžiausia suma, kurią šiuo etapu galima panaudoti ESSF, yra 908,95 mln. EUR (išskyrus rezervą avansams ir sumą, kuri taps prieinama spalio 1 d.). Po šio lėšų sutelkimo 980,64 mln. EUR ir toliau bus galima panaudoti būsimiems lėšų telkimams.

2025 m. ESSF turima suma (EUR):	
Visa metinė 2025 m. ESSF asignavimų suma (įsk. spalio 1 d. dalį)	1 167 064 638
Iš 2024 m. perkelta suma (įskaitant nepanaudotus avansus) (+)	194 316 161

[8] 2024 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/765, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (OL L, 2024/765, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj).

Avansams rezervuoti kreditai (−)	50 000 000
Suma, jau panaudota avansams Ispanijai ir Austrijai (–)	110 663 587
Suma, turima tik po spalio 1 d. (−)	291 766 160
Visa šiuo metu turima suma (neįskaitant rezervo avansams ir spalio 1 d. dalies)	908 951 052
Suma, kurią siūloma sutelkti pagal dabartinį sprendimą dėl lėšų sutelkimo (tik mokėtinas likutis)	270 077 316
Likusi suma būsimoms paraiškoms (įskaitant avansus ir spalio 1 d. dalį)	980 639 896

2025/0138 (BUD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo lėšų sutelkimo siekiant suteikti pagalbą Austrijai, Lenkijai, Čekijai, Slovakijai ir Moldovai dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių, o Bosnijai ir Hercegovinai – dėl 2024 m. spalio mėn. kilusių potvynių

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdami į 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantį Europos Sąjungos solidarumo fondą[9], ypač į jo 4 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinį susitarimą dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo[10], ypač į jo 10 punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) Europos Sąjungos solidarumo fondo (toliau – Fondas) tikslas – suteikti Sąjungai galimybę greitai, veiksmingai ir lanksčiai reaguoti nelaimės atvejais, kad būtų parodytas solidarumas su didelių ar regioninių stichinių nelaimių ištiktų arba didelio masto ekstremaliojoje visuomenės sveikatos situacijoje atsidūrusių regionų gyventojais;

(2) Fondas negali viršyti Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2020/2093 9 straipsnyje nustatytų viršutinių ribų[11];

(3) 2024 m. lapkričio 29 d. Austrija pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių;

(4) 2024 m. lapkričio 29 d. Lenkija pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių;

(5) 2024 m. gruodžio 4 d. Čekija pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių;

(6) 2024 m. gruodžio 7 d. Slovakija pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių;

---

9 OL L 311, 2002 11 14, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2012/oj.

10 OL L 433I, 2020 12 22, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

11 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas Nr. (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, (OL L 433I, 2020 12 22, p. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj).

(7) 2024 m. gruodžio 5 d. Moldova pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių;

(8) 2024 m. gruodžio 27 d. Bosnija ir Hercegovina pateikė paraišką dėl Fondo lėšų sutelkimo dėl 2024 m. spalio mėn. kilusių potvynių;

(9) tos paraiškos tenkina finansinės paramos teikimo iš Fondo lėšų sąlygas, nustatytas Reglamento (EB) Nr. 2012/2002 4 straipsnyje;

(10) todėl Fondo lėšos turėtų būti sutelktos finansinei paramai Austrijai, Lenkijai, Čekijai, Slovakijai, Moldovai ir Bosnijai ir Hercegovinai suteikti;

(11) siekiant kuo greičiau sutelkti Fondo lėšas, šis sprendimas turėtų būti taikomas nuo jo priėmimo dienos,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąjungos bendrajame biudžete iš Europos Sąjungos solidarumo fondo sutelkiami tokie įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimai dėl stichinių nelaimių:

(a) dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių Austrijai skiriama 42 789 075 EUR suma;

(b) dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių Lenkijai skiriama 75 998 939 EUR suma;

(c) dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių Čekijai skiriama 113 979 781 EUR suma;

(d) dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių Slovakijai skiriama 2 108 187 EUR suma;

(e) dėl 2024 m. rugsėjo mėn. kilusių potvynių Moldovai skiriama 195 196 EUR suma;

(f) dėl 2024 m. spalio mėn. kilusių potvynių Bosnijai ir Hercegovinai skiriama 45 669 725 EUR suma.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje dieną*.

Jis taikomas nuo [*priėmimo data*][*].

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas / Pirmininkė	*Pirmininkas / Pirmininkė*

[*] Datą įrašo Parlamentas prieš paskelbiant OL.